

"IPEC" ויהדות

מאת: איתן פיליפובסקי

"IPEC המקום בו הגוף פוגש את הנפש" – האומנם ?

א. מבוא

התורות המזרחיות - הסינים, ההודים, הטיבטים ואחרים, למעשה מי לא, מדברים על הנשמה והנפש וכולנו מקבלים את דבריהם כאילו הם החזיקום בידיהם, או כאילו הם מדברים מפי ה"אורים והתומים".

נכון אין אדם שאינו רואה גוף.

נכון אין אדם שאינו חש גוף, גופו שלו או גופו של האחר / אחרים,

אך מי מאתנו ראה נפש ?

מי מאתנו מישש נפש ?

מי מאתנו יודע מהי נפש ?

ועוד יותר מי מאיתנו ראה או החזיק בידו נשמה?

ומעל הכל מהיכן וכיצד נכנסת הנשמה לתוך האדם?

החלטתי לחפש ולראות מה יש במקורותיו של עם ישראל בנושא זה.

ב. מעט מהכתוב במקורותינו

לשם כך נפנה לכתב הקדום ביותר הלא הוא התנ"ך.

כתוב שהבורא "הסתכל בתורה וברא עֲלְמָא" (הסתכל בתורה וברא את עולמו),

נעשה גם אנו כך – נסתכל בתורה ונלמד מהם הנפש והנשמה,

מיד בסיפור הבריאה כתוב: "ויאמר א-להים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על

הארץ על פני רקיע השמים". (בראשית א'כ).

הרש"ר הירש (רבי שמשון בן הרב רפאל הירש זצ"ל) מבאר:

משמעות היסוד של "שרץ" – תנועה נמרצת וממריצה.

האות "צד"י < משמעותה להתגבר על מכשולים חיצוניים, מכאן –

בעל תנועה נמרצת וממריצה.

ואכן התנועה העצמאית < זהו סימן חיותו של כל בעל חי.

משמעות "נפש" < הסיבה הפנימית של התנועה < ומבטאה ניתוק מגוף האדמה,

הנפש היא עיצומו הפרטי של החי בעצמאותו המוחלטת,

הנפש מבטאה < רצון, כי הרצון הוא מקור התנועה.

כל בעל נפש הוא פרט הסגור בתוך עצמו < הוא אישיות עצמאית, מכאן הנפש היא היסוד

הנעלם שבכל חי. הנפש נבדלת מן החומר ואינה בטלה בחומר. הנפש היא היסוד הקיים -

בעיצומו של חילוף החומר. כעובדה כל חי זוכר ושומר את רשמיו, יסוד זה קולט ושומר את

הרשמים ובו מתגשמת ההמשכיות של הפרט.

כפי שהתנועה היא סימן היכר חיצוני של החי, כך הנפש היא סימן היכר פנימי של החי.

הנפש היא "חיה": היא מסוגלת להבחין בין טוב לרע, מקבלת את המתאים לה ודוחה את

מה שלא מתאים לה, פעילות חופשית זו – של קבלת יסודות מתאימים ודחיית יסודות

שאינם מתאימים – היא היא כל עיקר פעילות החיים.

"שרץ": הביטוי לחיים:

"נפש": יסוד החיים:

"חיה": פעילות החיים.

שאלה - אם גם לאלה וגם לאלה יש נפש חיה, במה שונה האדם מכל החי על פני האדמה ?

ג. במה שונה האדם מכל החי שעל פני האדמה ?

כתוב: "ויברא א-להים את האדם בצלמו בצלם א-להים ברא אותו, זכר ונקבה ברא אותם" (בראשית א' / כז עמ' כא' פרוש הרש"ר).
 ביטוי זה נשנה כאן מספר פעמים, כלומר זוהי הדגשה מיוחדת: לבושו הגופני של האדם הוא ראוי לא-להים והולם ייעוד א-להי.
 זו דרכה של התורה ללמדנו להכיר ולהעריך את כבודו הא-להי של הגוף.
 מכאן שלא באה התורה רק לקדש את הרוח, אלא בראש ובראשונה: לקדש את הגוף, כלומר היסוד לכל מוסר אנושי: גוף האדם על כל יצריו וכוחותיו נברא בצלם הא-להים, ועל האדם לקדש את גופו כראוי לייעודו הא-ל'י.
 ולכן שעה שהקב"ה כרת ברית עם ישראל – פתח במצוות מילה, המקדשת את הגוף.

ד. נעבור אל תאור בריאת האדם.

"וייצר ה' א-להים את-האדם עפר מן-האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה" (בראשית ב' / ז' עמ' ל"ה פרוש הרש"ר).
 בורא העולם המשליט בו סדר יצר את האדם עפר מן האדמה ונפח באפיו נשמת חיים, וכך היה האדם לנפש חיה.
 בבריאת שאר הברואים נאמר: "תוצא הארץ נפש חיה" כלומר הארץ הייתה פעילה בבריאתם והיא הוציאה את חייהם, כדרך שהוציאה את גופם, הארץ הוציאה נפש חיה.
 לא כן בבריאת האדם, הארץ הייתה סבילה בבריאתו – גם בשעת בריאת גופו, האדמה יצרה את החומר לבריאת גופו של האדם, ה' א-להים יוצר את גוף האדם, ומכאן כבודו של גוף האדם.
 אולם גם לאחר שנוצר הגוף מן האדמה, היה הוא עדיין "עפר". לא כתוב "וייצר ה' א-להים את האדם מן העפר", אלא: וייצר א-להים את האדם עפר מן האדמה" האדם נוצר עפר מן האדמה – רק במידה שהוא עפר הארץ, יסודו מן הארץ וסופו כעפר לארץ.
 ואילו חיי האדם ונפשו החיונית - מוצאם איננו מן האדמה. הגוף שנוצר לצורך האדם היה מוטל כעפר, נטול חיים; אז נפח ה' א-להים באפיו נשמת חיים, וכך היה האדם לנפש חיה.
כלומר אצל האדם החומר המת לוקח מן האדמה, ורק כאשר ה' נפח בו נשמת חיים, הוא היה לנפש חיה, וזה כל מקור חירותו.
 הנפש החיה של הבהמה – יסודה מעפר וסופה לעפר.
 לא כן הנפש החיה של האדם, מותר האדם מן הבהמה – לא רק ברוחו המשכלת, אלא גם בנפשו החיונית. נפשו של האדם תלויה ברוח, ולא בגוף. משזכה ברוח < זכה בחיים, והנפש כלולה ברוח.
 בצאת הרוח מן הגוף אין הנפש החיונית נקברת עם הגוף; כי הנפש תלויה ברוח. משום כך, גם בריאות האדם ושמירת חייו אינן תלויות רק בגוף.

כך האדם מורכב משני יסודות, השונים זה מזה בתכלית.

היסוד האחד לוקח מן האדמה, אולם, כדרך שאין האדם ברשות האדמה, אלא האדמה מסורה לו לצורך שליטתו, כן גוף האדם שהוא עפר מן האדמה מסור לשלטון האדם. אך עצם עצמיותו הרוחנית והחיונית איננה תלויה בגוף, וגם בעת חיבורם כל ימי חלדו ישלוט האדם בעפר אדמתו. עפר אדמתו ממשיך להיות מסור להשפעות של יסודות ארציים, אולם, רק נשמת החיים, שה' נפח בו, רק היא תעשנו אדם ורק היא תרומם גם את הגוף אל תחום החירות.
 בנוסף כתוב: "ויפח באפיו נשמת חיים". לא כתוב "בפניו" אלא "באפיו" – גופו של האדם היה מוטל כמת, אפיו היו פעורים כדי לקלוט את תנאי חייו הפרטיים, והא-להים נפח באפיו נשמת חיים, ניצוץ החיים של האדם ניתן בראשו, באפיו.
 וכך נבדל האדם גם בהופעתו החיצונית מכל יצורי עולם.

קיומו של הצמח תלוי באדמה - למטה,

חיי הבהמה תלויים בלבה - באמצע.

חיי האדם תלויים בראשו - ב"כתר", חיי תלויים ברוחו, האדם פונה למעלה, כל

כוחו מלמעלה, ניצוץ זה נושא את האדם והוא זוקף את קומתו.

חז"ל מתייחסים למילה "וייצר" הכתובה בשני יודי"ן, יו"ד היצירה נשמעת והיו"ד השנייה נחה, שכן האדם מופיע תמיד בדמות כפולה - דמות אחת שליטה בו בפועל, אך אין השנייה נדחקת מפניה, והיא קיימת תמיד בכח, גם אדם גדול עודנו ברשות האדמה וגם אדם שפל לא כובה בו הזיק האנושי.

האדם הוא בבחינת "אדום", אין הוא כקרבן אור לבן, אלא כקרבן אור שבור, יש בו מאור השכינה ויש בו מכח החומר, עליו למלא את תפקידו המוסרי - הא-לוהי - כאן בעולם הזה, בעולם הגשמי!

האדם הוא יציר ה' - בשתי יצירותיו, באדם מתחברים עליונים ותחתונים הרוח והגשם = הבשר.

כשם שבריאית העולם הראשונית היתה כפולה - "בראשית ברא א-לוהים את השמים ואת הארץ" - כך נברא האדם כפול - בגוף ובנשמה, החלק ה-'שמימי' - הנשמה, מאוחד כל כך עם החלק ה-'ארצי' - הגוף עד שנדמים כהוויה אחת.

לאמיתו של דבר הגוף הוא שיקוף מדויק של הנשמה הרוחנית המלובשת בו.

בחיבור "שערי קדושה" כתב, רבי חיים ויטאל זצ"ל מפי מורו האר"י לוריא זצ"ל, "נודע לבעלי מדע, כי גוף האדם איננו האדם עצמו מצד הגוף כי זה נקרא בשר האדם, כמו שכתוב (איוב י"א) עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תש' ככני, "נמצא האדם הוא הפנימיות, אבל הגוף הוא ענין לבוש אחד תתלבש בו נפש השכלית אשר היא האדם עצמו בעודו בעולם הזה ואחרי הפטירה יופשט מעליו הלבוש הזה...".

ממשיך הרב חיים ויטאל ומסביר צורת ההתלבשות - כפי שהחייט תופר את הבגדים בתבנית איברי הגוף "כי כן עשה הוא יתברך את הגוף שהוא לבוש הנפש בתבנית דיוקן הנפש ברמ"ח איברים ולהם שס"ה גידים המקשרים את האיברים ולהמשיך על ידם הדם והחיות מאבר לאבר כדמיון צנורות".

ואחר שיצר את הגוף "נפח בו נפש חיה כלולה מרמ"ח איברים רוחניים ושס"ה גידים ויתלבשו תוך רמ"ח איברים ושס"ה גידים של הגוף"

מה הייתה מטרת תהליך זה?

"ואז פועלים איברי הנפש פעולתן ע"י הכלים שהם איברי הגוף", "ועל דרך זה שס"ה גידים רוחניים של הנפש מתלבשים תוך שס"ה גידים שבגוף...".

ומה היא הראיה לכך?

"כי לא יפעלו איברי הגוף פעולתם אלא בעוד הנפש בהם עין רואה ואוזן שומעת וכו' ובהסתלק הנפש חשכו הרואות בארובות ונתבטלו כל החושים מרמ"ח איברים".

מטפל יקר אני מבקש מאוד לקבל את התיחסותך

תודה איתן